

Karszt- és Barlangkutató TÁJÉKOZTATÓ

1969

4

Kiadja: A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
(Budapest, VI., Gorkij fasor 46-48.)
Felelős szerkesztők: Dr. Dénes György és Csekő Árpád
Felelős kiadó: Dr. Hegedűs Gyula
69. „T” 1664

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT KÖRLEVELE

Az elektronikus változatot készítette: Dr. Nyerges Miklós, 2002.
Lapolvasás: Szent Tamás

- 1 -

TÁRSULATI ÉLET

Rendkívüli ünnepi közgyűlést tartott Társulatunk 1969. május 14-én 17 órai kezdettel. Dr. Láng Sándor elnök megnyitóbeszédében megemlékezett a Tanácsköztársaság dicső napjairól, kiemelve annak kulturális, katonai- és politikai- földrajzi vonatkozásait. – A közgyűlés megemlékezett elhunyt vezetőségi tagjairól. Dr. Kerti Györgyről dr. Dénes György, dr. Vértes Lászlóról dr. Jánossy Dénes, dr. Papp Ferencről Maucha László tartott emlékbeszédet. Az elnök átnyújtotta dr. Dudich Endre Kossuth díjas akadémikus társulati tiszteleti taggá és díszelnökké történt választásáról szóló oklevelet, majd dr. Dudich Endre megtartotta díszelnöki székfoglalóját. – Az elnök átnyújtotta dr. Papp Ferenc özvegyének az elhunyt professzor tiszteleti taggá választásáról kiállított díszoklevelet. – Ezután átadta a Társulat kitüntető érmeit és okleveleit, melyek kiosztására 1966 óta nem került sor. A Társulat 1966-os közgyűlése Herman Ottó éremmel Horváth Jánost, Kadic Ottokár éremmel Jánossy Dénest tüntette ki. Ugyanez a közgyűlés a barlangkutató csoportok közül Herman Ottó emléklapot a VTSK. Barlangkutató Csoportnak, Vass Imre emléklapot a miskolci Herman Ottó Barlangkutató Csoportnak adományozott. Az 1967. évre a Társulat Herman Ottó éremmel dr. Dénes Györgyöt, Kadic Ottokár éremmel dr. Vértes Lászlót, Vass Imre éremmel Révész Lajost tüntette ki. 1968-ban a Társulat Herman Ottó érmet Schönviszky Lászlónak, Vass Imre érmet Szilvássy Andornak adományozott. A közgyűlés utolsó napirendi pontjaként dr. Dénes György főtitkár előterjesztette az alapszabály módosítás tervezetét, amely a Társulatnak a MTESz-be való felvétele esetén lép életbe. A közgyűlés egyhangú határozatot hozott, hogy a Társulatnak a MTESz-be való felvételéig a régi alapszabály marad érvényben, a felvétellel egyidejűleg a módosított alapszabály lép életbe. Végül dr. Láng Sándor megköszönte a tagság megjelenését és további jó munkát, kellemes nyarat, eredményes nyári feltárásokat kívánva a közgyűlést bezárta.

(A közgyűlésen elhangzott elnöki megnyitóbeszédet, díszelnöki székfoglalót, valamint a három emlékbeszédet Társulatunk folyóiratai teljes terjedelmükben közölni fogják.)

Sz. K.

- 2 -

BARLANGI MENTŐSZOLGÁLATOSAINK KORMÁNYKITÜNTETÉSE

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány többszörös életmentésért az Életmentő Érdemérem kormánykitüntetését adományozta a Barlangi Mentőszolgálat vezetőjének dr. Dénes Györgynek másodízben, valamint Révész Lajos, Sándor György, Simsa Péter, Székely Kinga és Thieme Andor barlangi mentőszolgálatosoknak. A kormánykitüntetések a Minisztertanács elnökének megbízásából a Pestmegyei Tanács VB. elnöke 1969. április 12-én ünnepélyes keretek között nyújtotta át.

Az Északmagyarországi Intézőbizottság kiemelkedő társadalmi munkájukért díszes emléklappal tüntette ki dr. Kessler Hubert társelnökünket és Magyarai Gábor barlangigazgatót. A kitüntető emléklapokat dr. Vályi Péter pénzügyminiszter, az Északmagyarországi Intézőbizottság elnöke nyújtotta át.

Tizenöt év mérlege

Kereken másfél évtizeddel ezelőtt egy kis budai kerthelyiség összetolt asztalainál tartotta alakuló ülését az a lelkes gárda, amely Kinizsi barlangkutató csoport néven vált ismertté. A kis egység neve gyakran változott: kezdetben az Élelmiszeripari Minisztérium Kinizsi Sportköréhez tartozott, majd a Kinizsi Természetbarát Egyesülethez, aztán az FTC-hez került, jelenleg pedig a IX. kerületi Természetbarátok Sportkörében működik önálló csoportként.

A kis barlangász-kollektíva tartós egységét még az 1954-es esztendő pecsételte meg: ekkor sikerült feltárniuk az Aggteleki-karszt harmadik leghosszabb barlangrendszerét az égerszögi Szabadság-barlangot. Ez azóta a csoport „házibarlangja” amelyet igen részletesen feltérképeztek és leírtak, magában a barlangban pedig sokféle speleológiai tanulmányokat folytattak. A csoport 1955–68 között 13 nagyobb barlangkutató táborozást, valamint több tucat rövidebb feltáró és adatgyűjtő expedíciót szervezett. Ezek során tíznél több, korábban ismeretlen barlangba jutottak be. A térképezési akciók keretében mintegy negyven barlangot, illetve üreget térképeztek fel.

A csoport munkája nemcsak a feltárási és térképezési tevékenységben merült ki, hanem sokoldalú tudományos tevékenységet is folytattak a keretében tömörült geográfusok, geológusok, kémikusok stb. A csoporttagok tollából az elmúlt években mintegy 50 tudományos értekezés látott napvilágot, úgyszintén sok népszerűsítő cikk. Gazdag ismeretterjesztő munkát is végeznek a csoport tagjai főleg a TIT keretében: a másfél évtized alatt közel félezer vetített képes előadást tartottak.

A Kinizsi-FTC barlangkutató csoport nemcsak belföldi kutatásokat végzett, hanem számos expedíciót indítottak külföldre is. Ezek közül néhány, Földünk kevésbé ismert karsztvidékeire szervezett vállalkozás, mint pl. a dél-kínai és indonéziai nemzetközi speleológus körökben is elismerést váltott ki. A csoport tagjai jelenleg több mint 30 ország barlangkutatóival tartanak

fenn szoros kapcsolatot. A másfél évtized mérföldköve gazdag és eredményes útszakaszt zár le. Reméljük, hogy a sikerekben a következő időszak sem marad el mögötte.

Balázs Dénes

A Barlangi Mentőszolgálat budapesti csoportja a Magyar Vöröskereszt III. Kongresszusa alkalmából bemutatót tartott a Mátyáshegy keleti kőfejtőjében.

- 3 -

A mentőszolgálatosok feladata különböző sérülést szenvedettek barlangból való kimentése volt. A gyakorlat négy részből állt.

Az első csoport egy kisebb törmeléklejtőn közelítette meg a barlangszáját, majd a sérültet felkutatva azt elsősegélyben részesítette. Miután a sebesült a baleset során csak kisebb sérüléseket szenvedett, két mentőszolgálatos támogatta a segélyhelyre.

A második csoport feladata nehezebb volt. A barlangot alulról meredek sziklafalon kellett megközelíteni, amit csak szögeléssel és kötélhágcsó segítségével lehetett megvalósítani. A balesetest elsősegélyben részesítették és miután kézsérülése miatt saját erejéből a sziklafalon lemászni nem tudott, a mentőcsoport vezetője ülőhurokba ültetve a hátára vette és kötélén ereszkedve hozta le a sziklafalon.

A harmadik csoport feladata volt a legösszetettebb és legnehezebb. A barlangba felülről, a szakadék pereméről rappelezéssel jutottak be. Amíg ketten a gerincsérült balesetest látták el addig a csoport többi tagja a rádión kért hordágyat szállító tárukat hozta fel kötélén a barlangba. A sérültet a hordágyra erősítették, testét gumimatracral védték a lehulló kövek ellen, majd csigán átvetett kötél segítségével és egy vele párhuzamosan ereszkedő mentőszolgálatos irányításával a sziklafalon leeresztették.

A bemutató utolsó feladata egy magatehetetlen sérült szakadék felett való átjuttatása volt, amit a mentőszolgálatosok hordágy, kötél és csiga segítségével kifogástalanul oldottak meg.

A mentőszolgálat bemutatóját megtekintette Ludmilla Molcsanova, a Szovjetunió Vöröskereszt és Vörösfélhold Társasága moszkvai bizottságának elnöke, Gerhardt Voigt, az NDK Vöröskereszt szervezete berlini bizottságának titkára, Boris Georgiev, a Bolgár Vöröskereszt szófiai városi bizottságának titkára, Vollar János a Magyar Vöröskereszt budapesti titkára, dr. Báth György orvos alezredes, a Polgári Védelem Budapesti Parancsnokságának vezető orvosa, dr. Véssey Zoltán adjunktus, a mentőkórház sebészfőorvosa, mentőszolgálatosaink oktatóorvosa, Társulatunk elnökségének és Választmányának számos tagja és sok érdeklődő.

Sz. K.

Vizsgáztak a miskolci mentőszolgálatosaink.

Barlangi Mentőszolgálat Északmagyarországi Csoportjának tagjai számára az Országos Mentőszolgálat Miskolci Állomásának vezető főorvosa dr. Kubassy László vezetett elsősegélynyújtó tanfolyamot, melynek anyagából tizenhárom mentőszolgálatos tett

eredményes vizsgát május 20-án. A vizsga után Társulatunk főtitkára, mint a BMSZ országos parancsnoka átnyújtotta a BMSz igazolványát és jelvényét a vizsgázott barlangi mentőszolgálatosoknak.

D. Gy.

Az Óbudai Szeszgyár Kinizsi Barlangkutató Csoportja megkezdte a Pálvölgyi-barlang szabatos újra felmérését. Egyrészt a régi térképen néhány hibát észleltünk, ennek korrigálása, másrészt a Pálvölgyi-kőfejtő barlangjai genezisének jobb megértése céljából indítottuk el barlangfelmérő munkálatainkat. A Harcsaszájú- Bagyura-barlang térképesését már 1967-68-ban elvégeztük, a kisebb üregek felmérése az idej programunkban szerepel. A konkrét mérő munkák mellett kísérletezünk új mérési módszerekkel is. Foglalkozunk hidrosztatikai szin-

- 4 -

tézési módszer kidolgozásával, melyről társulati szakülésen szándékozunk beszámolni. A módszer barlangban is alkalmazhatóvá válhat. A VITUKI megbízásából a Pálvölgyi-barlangban folyamatosan észleljük a karszton való vízátzivárgást, valamint a barlangban és a felszínen meteorológiai észlelést is végzünk.

Vukov Péter

A Baradla-alsó-barlang feltáró kutatása

A Bp. Vörös Meteor barlangkutató 1968-ban dr. Dénes György irányításával hozzákezdtek a Baradla-alsó-barlang feltáró kutatásához.

A Horváth Győző vezetésével tevékenykedő könnyűbúvár csoport Baross Gábor segítségével felmérte az Alsó-barlangnak 1957-ben táróval megnyitott forrás felőli szakaszát, amely 90 m hosszúnak bizonyult (a táróival együtt 136 m); Petró János közreműködésével eltávolították a végponti szifonból a továbbjutást akadályozó omladéktömeget, majd 1969. május 25-én Horváth Győző vezetékes könnyűbúvár készülékekkel áthatolt a 7 m hosszú szifonon és egy tágas terembe, majd egy folyosóba bejutva az Alsó-barlang 30 méternyi eddigi ismeretlen szakaszát tárta fel, melynek végét sziklaomladék zárja el. A soron következő feladat ennek szétbontása lesz.

A kutatók dr. Dénes György irányításával sorban bejárták, illetve megvizsgálták a Baradla valamennyi barlangi víznyelőjét, aminek alapján a korábbi véleményekkel szemben az a meggyőződés alakult ki, hogy az Alsó-barlangba való bejutásra az Óriás-termi-víznyelőn át nyílik a legrealisabb lehetőség. Szenthe Istvánnak 1969. május 4-én sikerült az Óriás-termi-víznyelő omladéktömegén átbontással kb. 30 m mélységig jutnia és ezzel az Alsó-barlangot jelentősen megközelítenie. A május 23-25-i expedíció során Szenthe István további omlások átbontásával kb. 35 m mélyen a barlangi nyelő torka alatt szálkőben kialakult tágas termekbe, kvarckavicsal borított aljzatú folyosókba hatolt be, nyomában Alkir András, Berán János, dr. Dénes György, Horváth Győző és Nyíró László kutatókkal. A végső terem sarkában, az omladék alatti mélyponton az Alsó-barlang patakjának egy rövid szakaszát tárta fel a kutatás. Az omladékkal, illetve szifonnal minden irányban lezárt patakszakasz vize lassú mozgásban van. Csak további kutatások tisztázhatják, hogy az Alsó-barlang patakjának egy oldalra kinyúló öbléhez, vagy egyik deltaágához jutottak el a kutatók.

Dr. Dénes György

A Pálvölgyi-kőfejtő régi Hideglyuk-barlangjában, 1969. IV. 26-án térképezési bejárás közben Horváth János tagtársunk balesetet szenvedett. Zuhanásnál a műanyag védősisak életmentőnek bizonyult. A sérült önerejéből a felszínre feljutni nem tudott. Társa Szunyogh Gábor a Pálvölgyi-barlangnál tartózkodó barlangkutatóktól kért segítséget. A főleg felső szakaszában igen nehéz hasadékbarlangból a gyorsan szervezett mentőbrigád hat óras megfeszített munkával, helyenként a törmelék megbontásával segítette ki a magatehetetlen sérültet. A mentésben résztvevők, Hancsik András, Palánkai János és Szunyogh Gábor a barlangkutató bajtársiasság igen szép példáját mutatták.

Cs. Á.

Értesítjük a tagságot, hogy a júniusra tervezett Barlangnap, Benedek Endre főmérnök, a dorogi Kadić Ottokár Barlangkutató Csoport vezetőjének betegsége miatt későbbi időpontban kerül megrendezésre.